

Організація методичної роботи в школі

/Методичні рекомендації/

Незмінними залишаються такі форми методичної роботи як робота над науково-методичною проблемою, методична рада, педагогічна рада, методичні об'єднання, творчі групи, психолого-педагогічні семінари.

Робота над єдиною науково-методичною темою

Робота над єдиною науково-методичною темою є однією із важливих форм методичної роботи

Робота педколективу над єдиною науково-методичною темою (проблемою) – колективна форма пошукової роботи щодо вирішення актуальної психолого-педагогічної проблеми з метою вдосконалення навчально-виховного процесу та підвищення професійно-кваліфікаційного рівня вчителів.

Дуже важливим є правильний вибір науково-методичної теми. І.П.Жерносек, Б.Л. Тевлін виділяють такі основні вимоги до визначення єдиної науково-методичної теми:

- актуальність даної проблеми для даної школи;
- відповідність теми сучасним педагогічним ідеям та концепціям;
- колегіальність вибору теми усім педагогічним колективом з урахуванням думок найавторитетніших членів педколективу;
- діалектичний зв'язок з проблемою, над якою працюють педколективи району, з існуючим ППД;
- цілісність – науково-методична тема має об'єднувати як навчальну, так і виховну роботу.

Робота над визначеною проблемою буде оптимальною, ефективною, результативною, коли педагогічні колективи будуть дотримуватись таких рекомендацій:

- скласти перспективний план роботи по її реалізації;
- розробити алгоритм роботи педагогічного колективу над науково-методичною темою.
- здійснити розподіл доручень кожному педагогові своєї ділянки роботи в колективному дослідженні проблеми;
- забезпечити діяльність педагогічної ради з питань реалізації роботи над науково-методичною темою;
- організувати творчу групу, яка забезпечуватиме створення перспективного досвіду роботи по даній проблемі і пропагуватиме його серед учителів;
- оптимізувати самоосвітню діяльність педпрацівників в рамках реалізації даної теми.

З метою доцільного вибору науково-методичної проблеми радимо провести в педагогічному колективі анкетування, включивши такі питання як:

1. Назвіть проблеми навчально-виховного характеру які Ви успішно розв'язали в поточному році.

2. Які проблеми Вам не вдалося розв'язати?

3. Які на Вашу думку проблеми потребують негайного розв'язання?

Зауважимо, що у ході роботи над проблемою слід постійно здійснювати якісний та кількісний аналіз проміжних і кінцевих результатів колективного творчого пошуку, проводити моніторинг результатів поточної і підсумкової успішності учнів, рівня їхньої вихованості та розвитку, стану здоров'я учнів та вчителів, статистичних відомостей, інформаційно-методичного забезпечення з питань упровадження педагогічних ідей, ППД та інше.

Єдина методична проблематика повинна здійснюватися на основі встановленого зв'язку діяльності педагогічної ради школи з методичними формами.

Залежно від змісту науково-методичної теми окреслюється структура внутрішньошкільної методичної роботи.

Наприклад, науково-методичну проблему школи “Удосконалення навчально-виховного процесу шляхом впровадження диференціації, індивідуалізації, стимулювання творчих здібностей учнів в практику роботи школи”, поглиблено опрацював на засіданнях методичних формувань такі теми:

“Розвиток розумових, пізнавальних, творчих здібностей молодших школярів на основі здійснення диференційованого та індивідуального підходів до організації навчально-виховного процесу”.

“Психолого-педагогічне забезпечення впровадження диференціації та індивідуалізації навчання і виховання” (психолого-педагогічний семінар).

“Впровадження у навчально-виховний процес особистісно орієнтованих технологій навчання та їх вплив на розвиток інтелектуально пізнавальних та творчих здібностей дитини” (творча група).

“Створення сприятливих умов для психічного розвитку можливостей і здібностей учнів” (ШМО класних керівників).

При підготовці педколективу до реалізації науково-методичної проблеми “Впровадження інтерактивних форм і методів навчання”:

- попереднє опрацювання керівниками закладу науково-методичної літератури;

- залучення педпрацівників до роботи в обласних, районних методичних формуваннях;

- організація системної роботи педпрацівників над індивідуальною проблемою, спорідненою проблемі школи. (Наприклад: “Інтерактивні форми і методи навчання на уроках мови та літератури”, “Використання інтерактивних форм і методів навчання на уроках математики”, “Використання технологій критичного мислення”, “Робота в парах на уроках історії” та ін.);

- використання активних форм методичної роботи з педагогічними кадрами:

- методичних оперативних нарад (“Про завдання методичних об’єднань та вчителів школи по роботі над єдиною науково-методичною проблемою навчального закладу”);
- оглядів досягнень наслідків діяльності вчителя за напрямками:
  - “Мій кабінет”;
  - “Мої уроки”;
  - “Моя робота з батьками”.
- педагогічних інформацій;
- творчих звітів вчителів;
- предметних тижнів тощо.
- вивчення та впровадження ідей В.О.Сухомлинського в практику роботи вчителів навчального закладу (теоретична конференція за книгою “Сто порад учителю”, семінарське заняття за книгою “Як виховати справжню людину”, круглий стіл “З досвіду творчого впровадження педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського”, тиждень В.О.Сухомлинського та ін.);
  - вивчення та узагальнення досвіду роботи педагогічних працівників.

Педагогічна рада

Педагогічна рада є колегіальним органом управління школою, забезпечує колективне вирішення навчально-виховних завдань школи, стимулює розвиток творчого потенціалу педколективів, сприяє росту професійної майстерності вчителів.

Як показують результати вивчень діяльності педагогічних рад на їх засідання традиційно виносяться актуальні питання:

- удосконалення методичного забезпечення навчально-виховного процесу в малокомплектній школі;
- обговорення і затвердження річного плану роботи школи;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- стану викладання навчальних предметів, виховної роботи в школі;
- впровадження в навчально-виховний процес досягнень науки і ППД та інші.

Тематика і форми проведення педагогічних рад визначаються загальношкільною науково-педагогічною проблемою. Однак, як показує аналіз, у частині шкіл у роботі педагогічної ради мають місце суттєві недоліки: одноманітність тематики, відсутність належної підготовки засідань, стандартний підхід до їх проведення та прийняття рішень, відсутність контролю за їх виконаннями.

При виборі тематики педагогічних рад З.М. Онишків радить враховувати такі вимоги: актуальність, ідейність, науковість, педагогічну доцільність, наступність, перспективність.

Надзвичайно важливо обирати ті питання, які цікавлять весь педагогічний колектив і колегіальне вирішення яких сприятиме формуванню атмосфери творчого пошуку, стимулюватиме розвиток творчого потенціалу педпрацівників, забезпечить істотне піднесення якості навчально-виховного процесу.

Для прикладу наводимо орієнтовний перелік питань, які на нашу думку, доцільно обговорити на засіданнях педагогічних рад, враховуючи запити, потреби, можливості кожного педколективу:

- Про роботу педагогічного колективу щодо забезпечення якісної освіти.
- Психолого-педагогічний аналіз режиму роботи школи та прогнозування його ефективності.
- Організаційно-педагогічне і науково-методичне забезпечення реформування початкової школи: невикористані резерви.
- Традиції й інновації в сільській малокомплектній школі. Ваше бачення оптимальної моделі їх поєднання.
- Про стан і заходи щодо впровадження ідей оптимізації навчально-виховного процесу в практику роботи малокомплектної школи.
- Робота педагогічного колективу щодо інтенсифікації навчально-виховного процесу.
- Удосконалення роботи педагогічного колективу щодо піднесення якості й ефективності уроку.
- Формування пізнавальних інтересів учнів у процесі навчання.
- Методи активізації пізнавальної діяльності учнів у практиці роботи педагогічного колективу малокомплектної школи. Досвід. Невикористані резерви.
- Здійснення індивідуального підходу до учнів на уроках в класах-комплектах.
- Створення умов для різнобічного розвитку і саморозвитку особистості, індивідуалізації та диференціації навчання, переходу на особистісно орієнтовані педагогічні технології.
- Педагогічний моніторинг у навчально-виховному процесі. Проблеми впровадження і перспективи.
- Розвиток творчих здібностей учнів у процесі навчання.
- Діяльність педагогічного колективу щодо модернізації форм і методів навчання.
- Впровадження телекомунікаційних технологій у навчально-виховний процес малокомплектної школи.
- Самореалізація особистості вчителя і учня в навчальній діяльності: досвід, проблеми, перспективи.
- Оновлення виховного процесу у сучасній школі у світлі особистісно орієнтованої педагогіки.
- Шляхи реалізації концепції національного виховання учнівської молоді, формування у неї національної свідомості в умовах сучасної школи.
- Актуальні проблеми формування навичок здорового способу життя.
- Піднесення рівня позакласної роботи як важливий засіб розвитку в учнів інтересу до знань.
- Удосконалення структури, змісту і форм внутрішньошкільної методичної роботи з педагогічними кадрами.
- Про піднесення результативності самоосвітньої роботи вчителів.

- Ефективність використання навчальних кабінетів для підвищення якісного потенціалу уроку.

Удосконалити технологію підготовки і проведення засідань педагогічної ради допоможе опрацювання навчально-методичного посібника “Педагогічна рада: технологія підготовки і проведення” (автори А.І. Постельняк, О.Г. Романенко).

Методичні об’єднання

Методичні об’єднання є домінуючою колективною формою методичної роботи в сільській школі.

Методичні об’єднання знайомлять педагогів із досягненнями психолого-педагогічної науки, ППД, допомагають вчителям у формуванні, поглибленні фахових знань, із спеціальностей суспільних предметів.

Найчастіше у ЗШ I-II ступенів створені методичні об’єднання вчителів початкових класів, класних керівників, учителів суспільно-гуманітарного, природничо-математичного циклів.

Вважаємо доцільним зауважити, що якщо в школі не створені методичні об’єднання то вчителі малочислених шкіл беруть участь у міжшкільних методичних об’єднаннях, створених на базі опорної школи освітнього округу або ж у кушових МО.

У більшості випадків засідання методичних формувань проходять у канікулярний час, оскільки вчителі малокомплектних шкіл не можуть бути їх учасниками в період навчання учнів.

Діяльність МО має не зводитись лише до проведення засідань, а носити повсякденний навчально-методичний характер.

Робота методичних об’єднань передбачає:

- діагностику утруднень членів методичного об’єднання;
- вибір актуальних тем, форм проведення засідань МО на основі отриманих результатів діагностування запитів і потреб педпрацівників;
- розробку методичних рекомендацій з питань підвищення якості організації навчально-виховного процесу, удосконалення форм, методів, прийомів, змісту організації освітньо-виховної діяльності.

Найбільшого поширення в роботі МО набули такі форми:

- розгляд нормативно-правових документів про організацію навчально-виховного процесу;
- опрацювання та вивчення методичних матеріалів;
- актуальні проблеми методики викладання шкільних дисциплін, основних форм і напрямків активізації пізнавальної діяльності учнів у позаурочний час;
- огляди науково-методичної, періодичної педагогічної преси;
- обмін досвідом ефективної педагогічної діяльності;
- відкриті уроки та позакласні заходи;
- вивчення навчальних програм;
- організація роботи з новими підручниками та інші;
- участь у атестації педпрацівників;

- вивчення, узагальнення, пропаганда перспективного педагогічного досвіду, створення банку ППД;
- затвердження матеріалів для здійснення підсумкової державної атестації в 9 класі.

Нагадаємо, що основні напрямки роботи методичних об'єднань визначаються у залежності від проблеми, над якою працює навчальний заклад, але питання теорії і методики викладання певних предметів займають у роботі МО центральне місце.

На засіданнях методичних об'єднань здебільшого розглядаються такі питання:

- робота з Державними стандартами освіти;
- вивчення й реалізація основних положень нормативних і директивних документів про освіту;
- опрацювання інструктивно-методичних листів з питань організації навчально-виховного процесу;
- вивчення вікової педагогічної психології, психолого-педагогічних особливостей дітей різних вікових груп;
- оптимальні методи і прийоми здійснення моніторингових досліджень;
- шляхи подолання перевантажень учнів;
- підвищення ефективності і якості уроку шляхом впровадження сучасних форм організації навчальної діяльності учнів;
- реалізація принципу диференціації в умовах сільської малокомплектної школи;
- ефективні форми і методи пропаганди здорового способу життя на уроках та в позаурочній діяльності.

В умовах модернізації освіти, переходу на новий зміст та структуру навчання радимо акцентувати роботу методичних об'єднань на поглибленому опрацюванні таких нагальних проблем:

- приведення фахової та методичної компетенції вчителів до рівня сучасних умов;
- здійснення допрофільного навчання в сільській школі;
- поглиблене вивчення методики нових навчальних предметів та курсів;
- форми та методи активізації пізнавальної діяльності школярів на уроках та в позаурочний час;
- проблеми та основні шляхи впровадження в освітній процес малокомплектної школи інноваційних технологій, інтерактивних методів навчання, ППД;
- форми організації самостійної роботи учнів на уроках;
- робота з обдарованими дітьми;
- урізноманітнення методів та прийомів роботи в класах з низькою наповнюваністю;
- вироблення навичок уваги в школярів у класах-комплектах;

▪ система раціонального використання часу на уроці в класах з малою наповнюваністю учнів:

- прийоми роботи з підручником у малокомплектній школі,
- знаходження в тексті правил, законів, визначень,
- аналіз ілюстративного матеріалу відповідей до завдань учителя,
- самостійне ознайомлення із текстом підручника і виділення головної думки,
- поділ тексту на окремі частини, складання плану,
- складання схем, таблиць за матеріалом підручника,
- конспектування тексту, складання тез,
- вивчення прикладів, наведених у підручнику, і наведення аналогічних,
- відповіді на питання самоконтролю.

Методичні об'єднання працюють за заздалегідь складеним планом. Проте, слід зазначити, що переглянуті плани роботи шкільних методичних об'єднань потребують удосконалення.

Плани роботи методичних об'єднань розглядає директор школи, затверджує шкільна методична рада або рада методичного кабінету (якщо вони є).

Керують методичними об'єднаннями кращі вчителі школи (вчителі вищої та I кваліфікаційних категорій, «вчителі-методисти», старші вчителі). Періодичність засідань визначається наказом по школі «Про організацію методичної роботи з педпрацівниками у новому навчальному році».

Основними формами роботи методичних об'єднань є лекції, доповіді, виступи, повідомлення, інформації, звіти (про результативність дослідження індивідуальної науково-методичної теми, самоосвітньої діяльності, результатів підвищення кваліфікації на курсах) та ін.

Останнім часом поширення набули: круглі столи, семінари, методичні турніри, ярмарки педагогічних ідей, методичні аукціони, презентації (творчого досвіду, педагогічних новинок) тощо.

Практично всі форми роботи методичних об'єднань школи пов'язані з практичним показом професійних умінь вчителя. Тому значення відкритих уроків позакласних заходів у системі методичної роботи в школі надзвичайно велике.

Відкритий урок чи позакласний захід означає не лише відкриті для всіх двері класу, а й показ нового, хоч маленького педагогічного, але власного відкриття.

Аналіз внутрішньошкільної методичної роботи показує, що навчальний ефект від відвідування уроків не високий. Причина цього – неправильна методика проведення семінарів-практикумів, яка передбачає відвідування уроків з наступною (відразу після уроку) його оцінкою. Ця оцінка не може бути в повній мірі кваліфікованою, так як присутні в переважній більшості не знають задумок учителя, особливостей класу, традицій і т.д.

Підвищити ефективність відкритих уроків і позакласних заходів допоможе такий алгоритм:

1. Учитель, який дає відкритий урок, перед початком, презентує колегам проект даного уроку: показує його місце в темі, розділі, курсі, знайомить з метою уроку, яку він ставить перед собою, розповідає про намічені шляхи і засоби реалізації поставлених завдань уроку, дає обов'язково характеристику класу тощо.

2. Учитель проводить відкритий урок.

3. Учитель дає самоаналіз уроку, розповідає, що йому вдалось, а що ні, дає оцінку ефективності використаних прийомів та засобів та інше.

4. Присутні на уроці колеги дають запитання вчителю.

5. Присутні на уроці колеги аналізують урок, дають рекомендації та обов'язково вказують на те, що будуть використовувати в своїй практичній діяльності.

Документація шкільного методичного об'єднання включає: план роботи, протоколи засідань з обов'язковим напрацюванням методичних рекомендацій, пам'яток, пропозицій, матеріали МО (методичні розробки, реферати, бібліографічні огляди, тезауруси, анотовані каталоги з конкретних тем тощо), журнал обліку роботи методичного об'єднання).

Методичні оперативки

Методичні оперативки є традиційною формою підвищення наукового, фахового рівня педагогічної діяльності, попередження можливих помилок, виправлення допущених недоліків у роботі педпрацівників

Ефективність даної методичної форми в сільській школі полягає в тому, що вона займає мало часу, може проводитись до уроків, після уроків, під час великої перерви; дозволяє обговорити питання, які неможливо передбачити заздалегідь. Доцільність їх проведення диктується виробничою необхідністю. Основним змістом їх роботи є:

- оперативне ознайомлення педколективу з директивними, нормативними документами, наказами, інструктивно-методичними листами, положеннями, інструкціями Міністерства освіти і науки України, обласного управління освіти і науки, інституту післядипломної педагогічної освіти, районного відділу освіти;

- ознайомлення з інноваційними технологіями, навчання та виховання, ППД;

- інформування членів педколективу про нові науково-методичні посібники, педагогічні періодичні видання, нові навчальні програми, підручники;

- розгляд поточних навчально-виховних завдань планування роботи методичних формувань, навчально-виховної роботи школи, підготовка та організація проведення методичних заходів, ведення шкільної документації, підготовка до державної підсумкової атестації, моніторингу, організація роботи гуртків (предметних, за інтересами) секцій, проведення олімпіад, конкурсів тощо;

- заслуховування інформації про стан навчально-виховної роботи в школі, класі, результати внутрішньошкільного контролю, моніторингу, про участь у методичних заходах, виконання доручень тощо.

Як показують результати дослідження традиційними темами методичних оперативок є:

- методичні рекомендації з питань оцінювання знань учнів по 12 бальній шкалі;
- рекомендації щодо складання календарних та поурочних планів;
- підготовка та проведення шкільних олімпіад;
- про проведення предметних тижнів;
- про результати перевірки ведення шкільної документації;
- про дотримання «Єдиних вимог до усного та писемного мовлення учнів»;
- про організацію методичної роботи в школі;
- про підготовку учнів до Державної підсумкової атестації;
- про результати проведення контрольних зрізів навчальних досягнень учнів;
- про виконання навчальних програм;
- про підготовку та проведення методичних заходів, позакласних заходів;
- про результати участі в конкурсах, олімпіадах;
- про організацію проведення початкової практики та інші.

Се м і н а р

Серед колективних форм методичної роботи великою популярністю користуються семінари. Се м і н а р – це форма науково-методичної роботи з педагогічними кадрами, спрямована на підвищення їх кваліфікації[

Основна мета семінарів – активізація самостійної роботи вчителів у ході навчання, вивчення літератури, спонукання до осмислення і більш глибокого вивчення теоретичних проблем, застосування отриманих знань на практиці, розвиток здібностей до практичного аналізу, до науково обґрунтованої аргументації власних думок, ведення діалогу, дискусії, формування інтересу до науки та наукових досліджень.

За періодичністю семінари можуть бути:

- постійно діючими;
- епізодичними.

Тематика постійно діючих семінарів визначається в першу чергу тими завданнями, які стоять перед сільською школою для забезпечення рівного доступу до якісної освіти.

Проблема семінару має бути:

- співзвучною до науково-методичної проблеми навчального закладу;
- враховувати наявні педагогічні труднощі вчителів з окремих аспектів організації навчально-виховного процесу в малокомплектній школі;

- передбачати виконання запитів, потреб членів педколективу у глибокому вивченні конкретних інноваційних технологій, ППД з метою використання їх у своїй практичній діяльності і т.д.

З метою забезпечення цілеспрямованості, наступності в роботі постійно діючих семінарів радимо планувати їх на перспективу (на 2-3 роки). План роботи постійно діючого семінару складається, як правило, на рік, з періодичністю засідань 2-4 рази.

Головним завданням епізодичних семінарів є формування, розширення теоретичних знань та практичних вмінь педпрацівників з окремих науково-методичних проблем, які потребують термінового розв'язування. Такі семінари проводяться один або два рази на рік.

Як показує практика, проблеми, що виносяться на обговорення семінарів мають бути актуальними, сприяти розвитку творчого мислення, індивідуальних можливостей вчителів, створювати мотивацію для самоосвітньої діяльності педагогів.

Для прикладу наведемо перелік нагальних науково-методичних проблем семінарів:

- формування пізнавальної активності учнів;
- формування національної самосвідомості учнівської молоді;
- використання інформаційних технологій в навчально-виховному процесі;
- організація самостійної роботи учнів на уроках;
- оптимізація навчально-виховного процесу в сільській школі;
- науково-методичне забезпечення уроку в сільській малокомплектній школі;
- розвиток пізнавальної самостійності молодших школярів;
- формування культури життєвого самовизначення молоді;
- вдосконалення професійної майстерності педагогічних працівників, результативності та якості навчально-виховного процесу шляхом впровадження інноваційних педагогічних технологій.

Школи молодого вчителя

Ефективними формами роботи з молодими вчителями є **школа адаптації молодого вчителя** (1 рік роботи) з проблеми «Формування особистості вчителя – основа розвитку освіти» та **школа майстерності молодих вчителів** (2-3 рік роботи) з проблеми «Становлення молодого вчителя – основа розвитку освіти».

Метою школи адаптації вчителя є надання допомоги у розв'язанні першочергових проблем щодо методики викладання, планування своєї практичної діяльності, організації роботи з шкільною документацією, сприяння професійному становленню молодого педагога, формування потреби у безперервному навчанні.

Основним же завданням школи майстерності молодого вчителя є удосконалення процесу формування основних професійних якостей, вироблення власного стилю роботи, розвиток фахової майстерності. Якщо у

перший рік роботи молоді вчителі працюють у школі адаптації за єдиною програмою, незалежно від фаху, рівня підготовки у ВНЗ, то в школі майстерності їх навчання диференційоване відповідно до вищезазначених факторів.

Школа майстерності молодих спеціалістів розрахована на два роки. В її діяльності по розвитку професійних здібностей вчителів-початківців виділено два етапи.

I етап триває півроку і розв'язує такі завдання:

- накопичення знань і вмінь по методиці навчально-виховної роботи, попередження найбільш серйозних недоліків у професійній діяльності;
- підготовка методичних матеріалів (різні варіанти поурочних планів, плани-конспекти, дидактичні матеріали тощо);
- вивчення, поглиблення і застосування знань щодо вдосконалення форм, методів і прийомів організації і здійснення навчально-виховної діяльності вчителя і учня;
- вивчення, апробування активних, інтерактивних методів навчання і виховання.

II етап включає розв'язання таких завдань:

- закріплення отриманих науково-теоретичних, методичних знань, умінь і навичок;
- формування професійної майстерності і створення індивідуальної лабораторії.

При організації роботи з молодими вчителями радимо враховувати такі принципові вимоги: правильне визначення змісту роботи, перспективи зростання майстерності педагога, врахування його позитивних і негативних якостей, що забезпечує підвищення результативності занять.

Ефективно, раціонально спланувати роботу шкіл молодих вчителів допомагає діагностування, врахування аналізу відвіданих уроків, виховних заходів у молодих вчителів, результати моніторингу навчальних досягнень учнів.

Отримана інформація дає можливість визначити рівні педагогічного розвитку молодих спеціалістів та організувати з ними відповідну роботу.

Так, робота з молодими спеціалістами із слабкою підготовкою в школі майстерності спрямована на детальний розгляд тем першого етапу.

Робота з учителями I та II рівнів педагогічної майстерності здійснюється за такими напрямками:

- формування мотивації до безперервного навчання, організації самоосвітньої діяльності;
- поглиблення знань і вмінь здійснювати аналіз навчальних програм, підручників та працювати з ними при підготовці до уроків;
- накопичення методичних матеріалів;
- визначення проміжних і кінцевих цілей навчання, виховання, розвитку творчої активності учнів.

Із талановитими педагогами робота направлена на дальший розвиток їх здібностей і формування творчого потенціалу.

Заняття у школах, як правило, проводяться у вигляді активних форм: ділових ігор, тренінгів, розв'язання педагогічних ситуацій, відвідування майстер-класів вчителів-методистів, моделювання ППД.

Педагогічні міні-консиліуми з певних проблем, які практикуються під час занять із молодими, дають змогу встановити індивідуальну траєкторію професійного зростання молодого вчителя.

Особливою популярністю користуються рубрики засідань:

- «Через бар'єр труднощів»;
- «Як подолати страх перед уроком?»;
- «Перші кроки до майстерності. Які вони?»
- «Перші кроки до оволодіння педагогічною технологією»;
- «Про деякі секрети організації навчально-виховного процесу в сільській малокомплектній школі».

Психолого – педагогічний семінар

Одним із важливих напрямків розвитку сільської школи є психологізація освітнього процесу. Це зумовлено в першу чергу тим, що в останні роки збільшились обсяги шкільного навантаження, сільські учні займаються постійно фізичною працею, допомагаючи дома по господарству. Все це супроводжується інтелектуальним та фізичним перевантаженнями, які впливають на стан психічного здоров'я дітей.

Вирішити вищесказані проблеми допоможе підвищення психологічної культури вчителя. В.О.Сухомлинський писав «Психологізація повинна стати компасом в практичній діяльності кожного вчителя, кожного колективу».

З метою підвищення психологічної компетентності вчителів радимо відновити діяльність психолого-педагогічних семінарів.

Психолого-педагогічний семінар – одна з основних форм методичної роботи, яка полягає в ознайомленні з новітніми досягненнями психолого-педагогічної науки і передового досвіду та обговоренні слухачами повідомлень, доповідей, рефератів, виконаних ними за результатами досліджень самостійно під керівництвом спеціалістів в даній галузі.

Забезпечити результативну ефективну роботу психолого-педагогічного семінару можливо за умови призначення його керівником компетентного вчителя – доброго організатора методичної роботи, створення при проведенні семінару обстановки творчості, невимушеності, неформальних відносин, взаємоповаги.

Особливістю проведення занять психолого-педагогічного семінару є взаємозв'язок теорії і практики питань, які виносяться на обговорення, налагодження співпраці з районною психологічною службою, центром практичної психології та соціальної роботи КОШО, іншими науковими установами, вищими навчальними закладами, яких створені кафедри.

Оптимальна кількість проведення семінарів - 4 рази на рік.

На засіданнях психолого-педагогічних семінарів радимо опрацювати такі актуальні питання психологізації навчально-виховного процесу в сільській малокомплектній школі:

- Психолого-педагогічні аспекти створення іміджу сучасної малокомплектної школи.
  - Психологія спілкування учитель-учень.
  - Педагогіка співпраці.
  - Психологічний супровід інноваційної діяльності сільського вчителя.
  - Теоретичні та психологічні основи розвивального навчання.
- Психолого-педагогічні умови реалізації проектної технології в малокомплектній школі.
- Психолого-педагогічні умови інтелектуального, соціального, духовного розвитку учнів.
  - Організація роботи з «важкими учнями».
  - Шляхи створення соціально-економічних умов особистісного саморозвитку учня.
  - Соціально-педагогічні аспекти творчості.
  - Психологічне забезпечення розвитку творчих здібностей учнів.
  - Формування передумов успішної соціалізації шкільної молоді в сучасних умовах.
  - Креативність як складник творчого потенціалу вчителя.

Творча група

Творча група – невеликий колектив педагогів, які поглиблено працюють над певною педагогічною проблемою, технологією, ППД і забезпечують творче їх застосування.

Діяльність творчих груп носить випереджаючий, пошуковий, дослідницький характер. Членами творчих груп є як досвідчені, так і молоді вчителі, як одного профілю, так і різних. Головне, щоб їх об'єднувала науково-методична проблема, яку вони досліджують.

Тривалість роботи творчої групи залежить від складності розв'язання науково-методичної проблеми, над якою вона працює.

Виділяють два види творчих груп:

- творчі групи, що працюють над впровадженням результатів наукових досліджень з певної науково-методичної проблеми;
- творчі групи, що працюють над впровадженням відомого ППД.

Основні напрями, діяльності творчих груп слідує:

1. Науково-дослідна робота
  - поглиблене вивчення актуальної науково-педагогічної проблеми;
  - створення теоретичного банку даних із проблеми, яка вивчається;
  - трансформування науково-педагогічної проблеми, яка вивчається, через розробку нових моделей організації освітнього процесу, проектів, рекомендацій з даної проблеми;

- проведення педагогічних досліджень і формування аналітичних висновків про інноваційні напрямки діяльності розвитку виховного процесу.

2. Конструювання окремих форм організації навчально-виховного процесу:

- методичних розробок уроків, планів-конспектів в класі-комплекті, класі з малою наповнюваністю учнів;
- структури типів уроків у класах з малою чисельністю учнів та у класах-комплектах:
  - однопредметні (об'єднуються однакові предмети);
  - однотемні (різні предмети, які мають теми, близькі за змістом).
- розробка сценаріїв позакласних заходів, предметних тижнів;
- розробка програми з окремих напрямків роботи вчителя-предметника та класного керівника;
- розробка дидактичного матеріалу.

3. Розробка загальношкільних програм з окремих напрямків реалізації науково-методичної проблеми навчального закладу (програма підготовки вчителя до інноваційної діяльності, програма вивчення, моделювання, впровадження інноваційних технологій, ППД).

4. Вивчення, моделювання, узагальнення, впровадження ППД членів творчої групи.

5. Вирощування перспективного педагогічного досвіду. Створення банку даних щодо впровадження інноваційних технологій, ППД, напрацювань творчої групи в практику роботи навчальних закладів.

Предметом поглибленого вивчення є такі проблеми:

- Формування інформаційної культури вчителя сільської школи.
- Організація і зміст інноваційної діяльності з метою активізації процесу особистісного самовизначення вчителя і учня.
- Intel. Навчання для майбутнього.
- Методи і прийоми розвитку інтелектуально-пізнавальних творчих здібностей учнів.
- Удосконалення уроку як засіб розвитку творчої особистості вчителя та учнів.
- Конструювання уроків з використанням комп'ютерних технологій.
- Розвиток творчої ініціативи вчителів та учнів на основі інноваційних підходів до організації навчально-виховного процесу.

Сільська молококомплектна школа потребує впровадження інноваційних технологій, науково-методичного супроводу для вирішення проблем індивідуалізації та диференціації навчання, організації навчання та виховання в класах-комплектах, організації навчання за індивідуальним планом, створення навчально-методичних комплексів, які відповідали б умовам освітнього середовища.

З метою ефективного та результативного впровадження інноваційних технологій, на нашу думку, слід спрямувати діяльність творчих груп на

поглиблене вивчення найбільш значущих наукових ідей, покладених в основу педагогічних інновацій, які застосовуються в ЗНЗ:

- адаптоване навчання;
- особистісно-орієнтоване навчання;
- розвивальне навчання;
- гуманістичне навчання;
- інтегроване навчання;
- комп'ютеризоване навчання;
- розвиток фізичної культури;
- рання соціалізація учнів;
- розвиток внутрішніх резервів учнів та інші.

Сучасна наука пропонує цілісну організаційно-технологічну систему навчально-виховного процесу в сільській школі. Складниками її є:

- навчання за різнорівневими програмами;
- навчання за індивідуальним планом з урахуванням необхідності різного типу вивчення матеріалу;
- структурування предметних курсів за принципом укрупнення дидактичних одиниць;
- формування у школярів здатності керувати механізмами саморегуляції при виконанні завдань;
- подача навчального матеріалу з урахуванням життєвого досвіду сільських дітей, активізація їх власного пізнавального досвіду тощо[26].

З метою їх ефективного запровадження радимо сконцентрувати діяльність творчих груп на оволодінні вищезазначених підходів.

Творчі групи здійснюють свою діяльність відповідно до розробленого плану роботи, який складається у довільній формі. Проте як показують результати дослідження вони потребують доопрацювання.

З метою їх удосконалення подаємо орієнтовну структуру плану:

- вступ (актуальність теми, мета, завдання творчої групи, алгоритм роботи із визначеними термінами);
- склад творчої групи (прізвище, ім'я, по батькові, посада, педстаж, індивідуальна проблема, громадське доручення, термін його виконання);
- тематика засідань планується відповідно до технології діяльності творчої групи, яка може визначатися такими етапами:

I етап. Вивчення науково-педагогічної літератури з проблеми, яка досліджується (теоретичний аспект та досвід освоєння наявного досвіду), консультації з науковцями, досягнення високої компетентності в суті даної проблеми.

II етап. Розробка моделей, схем, рекомендацій, порад щодо практичного застосування досягнень науки, конкретизація практичних рекомендацій, розроблених ученими, стосовно специфіки організації виховного процесу.

III етап. Апробація рекомендацій, розроблених на основі теоретичних положень, коригування їх у процесі практичного застосування, створення

власного досвіду із даної проблеми та його опис як на паперових, так і електронних носіях.

IV етап. Поширення створеного досвіду, його популяризація (виступи з лекціями, повідомленнями на семінарах, конференціях, педагогічних читаннях, пропаганда в пресі, презентація електронного варіанта досвіду та його демонстрування на практиці тощо.

При плануванні тематики засідань радимо передбачити роботу між засіданнями.

Динамічна група та фокус-група

Динамічні групи є ефективною формою роботи в сільських школах I-II ступенів.

Динамічна група об'єднує різних за фахом вчителів, які досліджують якусь одну науково-методичну проблему.

Основними завданнями динамічної групи є: підвищення фахової компетентності її членів, формування нового педагогічного світогляду, створення умов для самореалізації особистості вчителя та конструювання власної системи педагогічної діяльності.

Динамічна група працює за планом, орієнтовною його структурою може бути:

1. Вступ (актуальність проблеми, мета, завдання).
2. Склад членів динамічної групи.
3. Тематика засідань, робота між засіданнями.

Засідання рекомендуємо проводити з періодичністю 4 рази на рік. Для прикладу подаємо план роботи динамічної групи вчителів предметів природничого циклу з проблеми «Оздоровча освіта на уроках предметів природничого циклу» (додаток 15).

Однією з нестандартних форм методичної роботи є **фокус-групи**. Їх діяльність сконцентрована на реалізації конкретної, чітко окресленої проблеми. Кількість членів фокусної групи та термін її роботи визначається залежно від проблеми та мети дослідження (група може працювати 30-40 хвилин і більше). Основні переваги фокусної групи:

- розуміння вчителем важливості педагогічної праці, необхідності її удосконалення;
- вирішення нагальних проблем за короткий проміжок часу, творчо, ефективно;
- отримання зворотної інформації;
- мотивація учасників до саморозвитку, самореалізації, інноваційної діяльності;
- створення колективу однодумців.

Дана форма роботи особливо ефективна при плануванні системи методичної роботи в школі.

Метою дослідження в даному випадку може бути:

- з'ясування ефективності форм методичної роботи в минулому навчальному році;

- відслідкування актуальних для певної частини колективу проблем, утруднень педагогічної діяльності;
- конкретизація напрямків допомоги, якої потребують дані члени педколективу;
- проектування педагогічної творчості вчителя.

За допомогою фокусних груп можна дослідити такі теми:

- «Результативність курсової підготовки вчителя»;
- «Участь певної частини колективу у дослідженні науково-методичної проблеми школи»;
- «Як підвищити якість та ефективність самоосвітньої діяльності вчителя»;
- «Чи готові вчителі до інноваційної діяльності?»;
- «Як налагодити дисципліну на уроці в класі-комплекті»;
- «Сучасні вимоги до уроку в класі-комплекті (в класі з малою наповнюваністю учнів)»;
- Особливості організації навчально-виховного процесу в 5-му класі»;
- «Чи потрібен моніторинг у школі?»
- «Уміння керувати різновіковим колективом учнів»;
- «Методика організації наукової праці школяра»;
- «Як підвищити якість проведення батьківських зборів, налагодити взаємозв'язок з батьками»;
- «Як підвищити якість проведення шкільних предметних олімпіад?» і т.д.

Теми, які виносяться на обговорення засідань фокусних груп, надзвичайно різноманітні, головне, щоб вони були тісно пов'язані з завданнями сучасної сільської школи, науково-методичною проблемою, яку досліджує педколектив та впроваджує в практичну діяльність.

Майстер-клас.

Майстер-клас є однією з форм передачі перспективного педагогічного досвіду педагога-майстра з конкретної науково-методичної теми.

Очолюють майстер-класи досвідчені, творчі педагоги, майстри педагогічної праці, досвід роботи яких вивчено та узагальнено.

Основними завданнями майстер-класу є:

- підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників;
- поширення та передача перспективного досвіду керівника майстер-класу;
- презентація членами майстер-класу напрацьованого досвіду з метою його взаємообміну.

При виборі цієї форми роботи необхідно визначити:

- тему, мету, завдання, очікувані результати майстер-класу;
- керівника майстер-класу;
- учнів майстер-класу;
- регламент роботи майстер-класу;

- орієнтований зміст роботи;
- форму підведення підсумків роботи.

При організації планування роботи майстер-класу радимо використати орієнтовне положення про майстер-клас методичного кабінету, надрукованого в газеті «Сільська школа України, 2003, №8-9.

Структура плану майстер-класу може бути такою:

I. Вступ.

- 1.1. Актуальність теми.
- 1.2. Мета майстер-класу.
- 1.3. Завдання майстер-класу.

II. Список учнів майстер-класу.

III. Тематика засідань.

IV. Робота між засіданнями.

Технологія проведення засідання може включати такі етапи:

1. Повідомлення теми і мети.
2. Представлення власної педагогічної системи з даної теми.
3. Презентація ілюстративно-методичних матеріалів, які розкривають практичні напрацювання керівника.
4. Коментований показ методів, прийомів роботи (моделювання, фрагмент відеозапису, уроки-імпровізації, уроки, позакласні заходи тощо), які розкривають технологію педагогічної системи з теми майстер-класу.
5. Проведення самоаналізу уроку чи позакласного заходу.
6. Запитання слухачів керівнику з опрацьованої теми заняття.
7. Самостійна робота слухачів з розробки моделі уроку, позакласного заходу із застосуванням продемонстрованої педагогічної технології, форм і методів роботи.
8. Захист напрацьованих моделей.
9. Заключне слово керівника.

Успіх роботи майстер-класу, в першу чергу, залежить від бажання керівника представити свій досвід роботи, від якості проведення методичного заходу.

Підвищити ефективність проведення засідань майстер-класу допоможе врахування його керівником таких аспектів:

- актуальність, відповідність теми заняття проблемі майстер-класу;
- оригінальність, доступність висвітлення педагогічної ідеї;
- вибір форм проведення уроку чи позакласного заходу;
- презентація результатів педагогічного досвіду, враховуючи думку колег, учнів, батьків;
- якість самоаналізу уроку чи позакласного заходу.

Актуальними темами роботи майстер-класів можуть бути:

- Навчальні методи та прийоми сучасного уроку у класі – комплекті.
- Особистісно орієнтований підхід до проведення уроку;
- Раціональне використання робочого часу учнів на уроці в класі-комплекті.

- Розвиток особистості учня в системі компетентісно-орієнтованого підходу до навчання і виховання.
- Створення на уроці психолого-педагогічної атмосфери.
- Врахування індивідуальних особливостей учнів в класі з малою чисельністю учнів.
- Особливості організації роботи з обдарованими дітьми в умовах сільської малокомплектної школи.
- Особливості диференційованого підходу до планування уроку в класі-комплекті.
- Фахова підготовка уроку в класі з малою чисельністю учнів.

Досить ефективно в багатьох школах проходять педагогічні десанти, методичні дні, методичні тижні. Дані форми методичної роботи сприяють стимулюванню педагогів школи до підвищення рівня професійної компетентності, розвитку їх педагогічної майстерності.

У рамках проведення методичних днів, тижнів педколектив має змогу ознайомитися з роботою своїх колег, з їх „творчою спадщиною”, надбаннями і знахідками з вирішення окремих проблем.

Рекомендуємо до тематики методичних днів, тижнів включити:

- Форми та методи удосконалення сучасного уроку в малокомплектній школі;
- Використання інтерактивних методів навчання;
- Впровадження педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського;
- Методи стимулювання навчальної діяльності учнів;
- Майстерність учителя у керівництві пізнавальної діяльності учнів класу-комплекту;
- Впровадження комп'ютерних технологій навчання.

Вважаємо доцільним у ході методичних тижнів при проведенні відкритих уроків чи позакласних заходів обов'язково проводити їх глибокий методичний аналіз та самоаналіз.

Завершити методичний тиждень можна днем молодого спеціаліста.

Інформувати педколективи про досягнення педагогічної науки, ППД, окремі творчі знахідки своїх колег допомагають **методичні бюлетені**.

Вони бувають тематичні (присвячені якійсь одній проблемі), оглядові (розкривається зміст однієї з проблем, актуальної для вчителів школи). Зокрема, наведемо для прикладу окремі теми, які є традиційними для шкіл.

- „Увага, цікавий досвід”;
- „Чого навчатися у своїх колег?”;
- „Є ідея”;
- „Запрошуємо до розмови”;
- „Радимо застосувати в своїй практичній діяльності”;
- „Творчість вчителя на уроці”.

Посилення інноваційного потенціалу науково-методичної роботи потребує нестандартної організації структури методичної роботи для забезпечення оптимального результату окреслених школами завдань.

У зв'язку з цим поширення набувають такі нетрадиційні форми:

Методичний фестиваль – багатопланова разова форма пропаганди ППД, яка ставить за мету обмін досвідом роботи, впровадження нових педагогічних знахідок.

Аукціон – форма творчого „продажу” – „купівлі” певних ідей, думок, винаходів.

Методичний турнір – форма методичної роботи, яка спрямована на пошук, розвиток, підтримку нових ідей, шляхів вирішення актуальних проблем розвитку освіти.

Творчий звіт – форма методичної роботи, спрямована на пошук, підтримку, пропаганду ППД вчителя, а також діяльності всього педагогічного колективу з питань інноваційних технологій, організації навчально-виховної та методичної роботи в закладах освіти.

Ярмарок педагогічних ідей – форма роботи, основним призначенням якої є громадський огляд та оцінка методичних здобутків.

Авторська школа яка створюються при майстрах педагогічної праці.

Педагогічний КВК – активна форма забезпечення взаємодії педагогів у процесі спілкування в різних умовах роботи.

Педагогічна олімпіада – ефективна форма захисту педагогами науково-методичних проблем, над вирішенням яких вони працювали впродовж останніх років.

Конкурс педагогічної майстерності – форма методичної роботи, спрямована на пошук, підтримку і пропаганду перспективного досвіду педагогічних працівників.

Методична сесія – форма методичної роботи, яка забезпечує особистісно орієнтований підхід до навчання вчителів, спрямована на розвиток науково-методичного забезпечення освітнього процесу, інноваційної діяльності педагогів.

Клуб – форма методичної роботи, яка об'єднує педагогів для спільної діяльності щодо підвищення свого професійного рівня, розвитку талантів, індивідуальних можливостей, забезпечення умов для їх самореалізації.

Тренінг – ефективна форма опанування знаннями, інструмент для формування вмінь і навичок, збагачення досвіду.

Педагогічні ігри – активні форми вільного професійного самовияву педагогів, що реалізуються шляхом розігрування педагогічних ситуацій, наближених до реальних.

Впровадження вищезазначених форм дозволяє поглибити психолого-педагогічні та методичні знання, вдосконалити й підвищити професійну майстерність вчителя, а також активізувати творчий потенціал кожного вчителя, створити умови для самореалізації особистості.

Важливою формою підвищення науково-методичного фахового рівня вчителя є **самоосвіта**.

Педагогічна самоосвіта – це цілеспрямована і планомірна, безперервна і усвідомлена самостійна робота вчителя, спрямована на підвищення своєї

професійної кваліфікації на протязі всієї його практичної педагогічної діяльності.*

Самоосвіта включає удосконалення як теоретичної так і практичної підготовки.

Самоосвіта здійснюється за такими основними напрямками:

- удосконалення науково-теоретичної підготовки з фаху;
- підвищення методичної майстерності;
- психолого-педагогічна підготовка;
- поглиблення знань з теорії і практики виховання учнів;
- загальнокультурний розвиток.

Умови успішної самоосвітньої роботи вчителя:

- раціональне використання робочого часу вчителя;
- виділення вільного дня для самоосвітньої діяльності;
- створення здорового психолого-педагогічного клімату в колективі;
- упорядкування громадських доручень;
- стимулювання праці;
- забезпечення необхідною науково-методичною літературою, педагогічно-психологічною, педагогічною, фаховою періодичною пресою;
- проведення методичних заходів з питань організації самоосвіти, основне завдання яких - навчити вчителя сільської школи не лише самостійно здобувати інформацію, а й вільно, самостійно орієнтуватися в її потоці, ефективно і творчо, результативно використовувати в своїй педагогічній діяльності;
- ефективне, систематичне управління процесом самоосвіти вчителя.

Основні етапи самоосвіти.

I. Організаційний. Визначається тема чи декілька тем, мета, зміст і об'єм, форми самоосвітньої роботи. На цьому етапі доцільно вчителю провести само діагностику власної пізнавальної потреби розширення, поглиблення, додавання якоїсь сукупності знань, необхідної для педагогічної діяльності, визначення власних інтелектуальних, особистісних можливостей.

II. Удосконалення теоретичної підготовки з даної проблеми (чи проблем): самостійна робота з літературними джерелами, вивчення досягнень науки, ППД тощо.

III. Впровадження в практику здобутих знань. Добір, аналіз, перевірка нових форм, методів, прийомів роботи.

IV. Теоретичне осмислення, аналіз, узагальнення, систематизація нових форм та методів навчально-виховної діяльності.

Активна участь у роботі методичних формувань: (виступи, творчі звіти з проблем, які досліджуються в ході самоосвіти, взаємовідвідування уроків (позакласних заходів), конференціях, педагогічних читаннях, тренінгах, диспутах та інших).

V. Самоаналіз своєї самоосвітньої діяльності, підбиття підсумків самоосвітньої роботи над визначеними проблемами. Узагальнення результатів самоосвіти (підготовка реферату, виступ на засіданні методичного формування).

Самоосвіта вчителя буде результативнішою, якщо передбачатиме поточне та перспективне планування, тісно пов'язана з практикою, матиме науковий характер та відповідатиме змісту визначених загальношкільних завдань.

Вважаємо, що дані методичні рекомендації допоможуть розробити ефективну модель методичної роботи в сільській малокомплектній школі, забезпечивши:

- системний цілеспрямований підхід до організації методичної роботи на діагностично-прогностичній основі;
- розв'язання проблеми вибору оптимальних варіантів побудови методичної роботи в школі;
- відмову від оцінки ефективності методичної роботи за кількісними показниками, а оцінювання її за критеріями оптимальності кінцевих результатів;
- реформування змісту внутрішньошкільної методичної роботи в сільській малокомплектній школі;
- оптимізацію форм методичної роботи з педагогічними працівниками на основі диференціації та особистісно-орієнтованого підходу;
- оптимальне поєднання традиційних і інноваційних форм методичної роботи, розрахованих на активне навчання дорослих, розвиток їхнього інтелекту, професійної майстерності, педагогічної культури;
- постійний перехід від організованої методичної роботи до самоосвіти, від обов'язкової до добровільної участі вчителів у підвищенні рівня професійної майстерності;
- формування сучасного учителя-професіонала якому властиві інноваційний стиль науково-педагогічного мислення, потреба в постійному саморозвитку, здатність генерувати нові перспективні педагогічні ідеї, інтелігентність та духовна культура.

**Анкета діагностування педпрацівників з метою удосконалення
внутрішньо шкільної структури методичної роботи**

Анкета 1

З метою удосконалення структури внутрішньошкільної методичної роботи в новому навчальному році просимо відповісти на такі питання:

1. Чи задовольняє Вас існуюча в школі структура методичної роботи?
2. Які форми методичної роботи потрібні і важливі для Вас? Чому?
педрада

методичне об'єднання

психолого-педагогічний семінар

творчі групи

динамічні групи

школа педагогічної майстерності

семінари-практикуми

майстер-клас

творчі педагогічні майстерні

школа перспективного педагогічного досвіду

наставництво

стажування

робота над індивідуальною науково-методичною темою

самоосвіта

-
3. Що в існуючій структурі Ви вважаєте найефективнішим?
  4. У яких формах методичної роботи Ви б хотіли взяти участь?
  5. Над якою індивідуальною науково-методичною темою працюватимете?

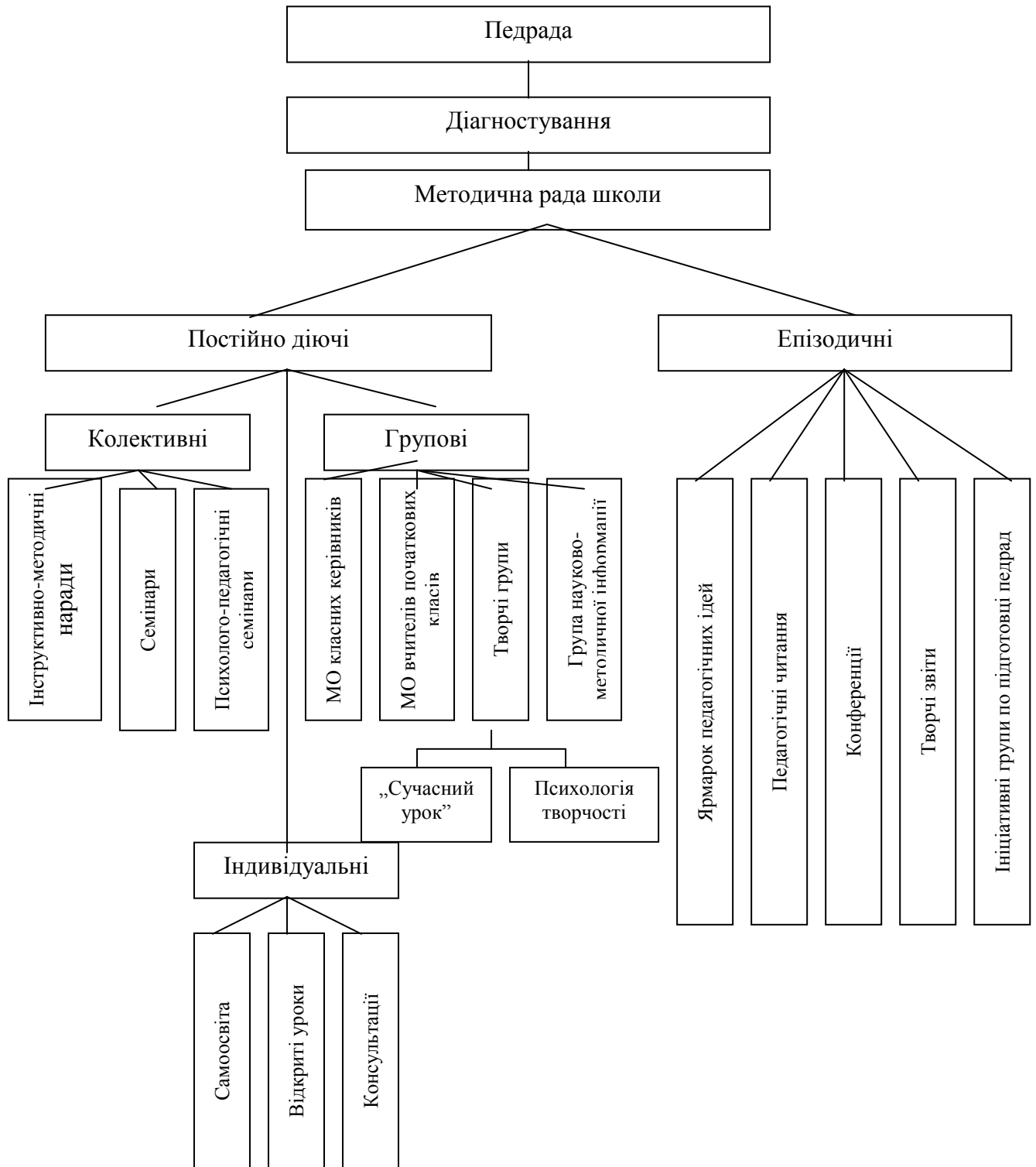
Анкета 2.

Прізвище, ім'я вчителя _____

1. Чи ефективна діюча структура внутрішньошкільної методичної роботи?
2. Що вважаєте необхідним для удосконалення структури методичної роботи?
3. Ваші пропозиції щодо проектування структури методичної роботи в наступному році?
4. Над якою індивідуальною науково-методичною темою Ви б хотіли працювати в наступному році?
5. У яких методичних формуваннях Ви б хотіли брати участь?
6. Які уроки Ви б хотіли відвідати?
7. Які позакласні заходи Ви б хотіли побачити?
8. З якими доповідями, повідомленнями Ви б могли виступити?
9. Яким досвідом можете поділитися з проблем навчання і виховання?
10. Які актуальні проблеми Ви вважаєте необхідним обговорити на засіданнях методичних формувань?
11. З яких питань потребуєте методичної допомоги?
12. Що Вам сподобалось у роботі методичного формування, в якому брали участь? Що пропонуєте для удосконалення його роботи?

Структура методичної роботи

в _____ ЗОШ в _____ н.р.

Алгоритм роботи над науково-методичною проблемою

I. Психолого-педагогічна підготовка колективу.

1. Аналіз результатів педагогічного процесу з метою виявлення загальних та окремих проблем науково-методичної роботи в школі.

2. Дослідження реального рівня професійної майстерності, творчих здібностей педагогів, потреб та інтересів як всього колективу, так і кожного вчителя. Для цього потрібні наступні заходи: відвідування уроків, позакласних занять, застосовування експертних оцінок, проведення анкетування, бесід, аналіз змісту педагогічних рад, творчих конференцій, методичних об'єднань, аналіз вчителем власної діяльності.

3. Регулярне виявлення ступеня розбіжності між реальним рівнем компетентності педагогів, що виявляється в узагальненому результаті їхньої праці, та вимогами суспільства до рівня діяльності педагогічних колективів.

4. Діагностика педагогічних умов, що спричинили такий розбіжність.

5. Ознайомлення педагогічного колективу з досягненнями психолого-педагогічної науки та інформаційними педагогічними технологіями, що стосуються проблем, визначених у системі підвищення кваліфікації вчителів району.

II. Теоретичне обґрунтування науково-методичної проблеми школи.

1. Вибір і формування теми (проблеми) школи на основі результатів підготовчого етапу:

- опрацювання творчою групою 3-4 проблем (мета, форми та методи впровадження);

- підготовка діагностичного матеріалу для обговорення його педагогічним колективом школи.

2. Ознайомлення всіх членів колективу з обраними варіантами тем та вибір одного з них для колективу школи.

3. Обговорення методичної теми, планування форм роботи над нею: розробка плану теоретичної підготовки до виконання даної теми; підготовка членів методичного об'єднання до практичної реалізації теми.

4. Ознайомлення всіх членів педагогічного колективу з проектом реалізації єдиної методичної теми, її обговорення та затвердження педагогічною радою школи.

III. Теоретична підготовка до впровадження теми.

1. Загальна теоретична підготовка педагогічного колективу до впровадження в практику нових наукових ідей, концепцій, рекомендацій:

- лекційно-практичні заняття з питань впровадження науково-методичної роботи в школі;

- обґрунтування вибору проблеми, визначення її місця у системі науково-методичної роботи школи.

2. Аналіз літератури з теми.

3. Аналіз досвіду впровадження теми в практику.

4. Опис власного досвіду кожного члена педагогічного колективу в межах обраної теми.

5. Розробка творчою групою моделі впровадження: виділення основних положень, рекомендацій, прийомів, методів роботи; визначення змін у функціях усіх категорій педагогічних кадрів, коригування діяльності учасників, виявлення специфічних засобів реалізації завдань моделей, експертна оцінка реального досвіду.

IV. Творчий етап.

1. Творче опрацювання кожним учителем педагогічної ідеї у своїй навчально-виховній діяльності.

2. Самоосвіта педагогів:

- формування особистої педагогічної проблеми й узгодження її з науково-методичною проблемою школи;

- вибір, аналіз, експериментальна перевірка нових методів роботи, використання їх на практиці;

- осмислення, узагальнення своєї діяльності та порівняльний аналіз позитивних результатів з рекомендаціями.

3. Звіт про хід реалізації науково-методичної теми:

- використання масових форм методичної роботи (цільові семінари, науково-методичні конференції);

- оформлення постійно діючої педагогічної виставки;

- проведення відкритих уроків.

4. Варіанти організаційних форм роботи колективу школи над проблемою:

- кожен учитель вивчає на різних об'єктах одне питання;

- різні групи опрацьовують різноманітні аспекти даної теми;

- вивчення та розв'язання членами творчої групи складних науково-педагогічних питань.

5. Створення банку даних щодо результатів науково-методичної роботи.

V. Поточний аналіз та управління процесом впровадження.

1. Аналіз та самоаналіз учителями результатів впровадження: як впливає використання пропонуваніх методів та прийомів на якість знань учнів.

2. Контроль адміністрацією школи роботи колективу над науково-методичною темою: аналіз інформації про стан реалізації, планування контролю за виконанням науково-методичної теми, координація роботи над темою колективу школи та науково-дослідницьких груп, закладів освіти (інститут, райметодкабінет), організація семінарів, лекцій, конференцій, відкритих уроків з метою узагальнення досвіду роботи над єдиною проблемою.

3. Контрольно-аналітична діяльність методичної служби школи в процесі виконання роботи за темою: порівняльний аналіз проблематики та ходу роботи педагогічного колективу над темою зі станом її розробки в науці та практичними результатами, координація й об'єднання зусиль усіх ланок систем освіти, забезпечення переходу від стихійного пошуку до

моделювання та проектування роботи колективу над темою, посилення компетентного керівництва використанням науково-методичної інформації, стимулювання діяльності вчителів.

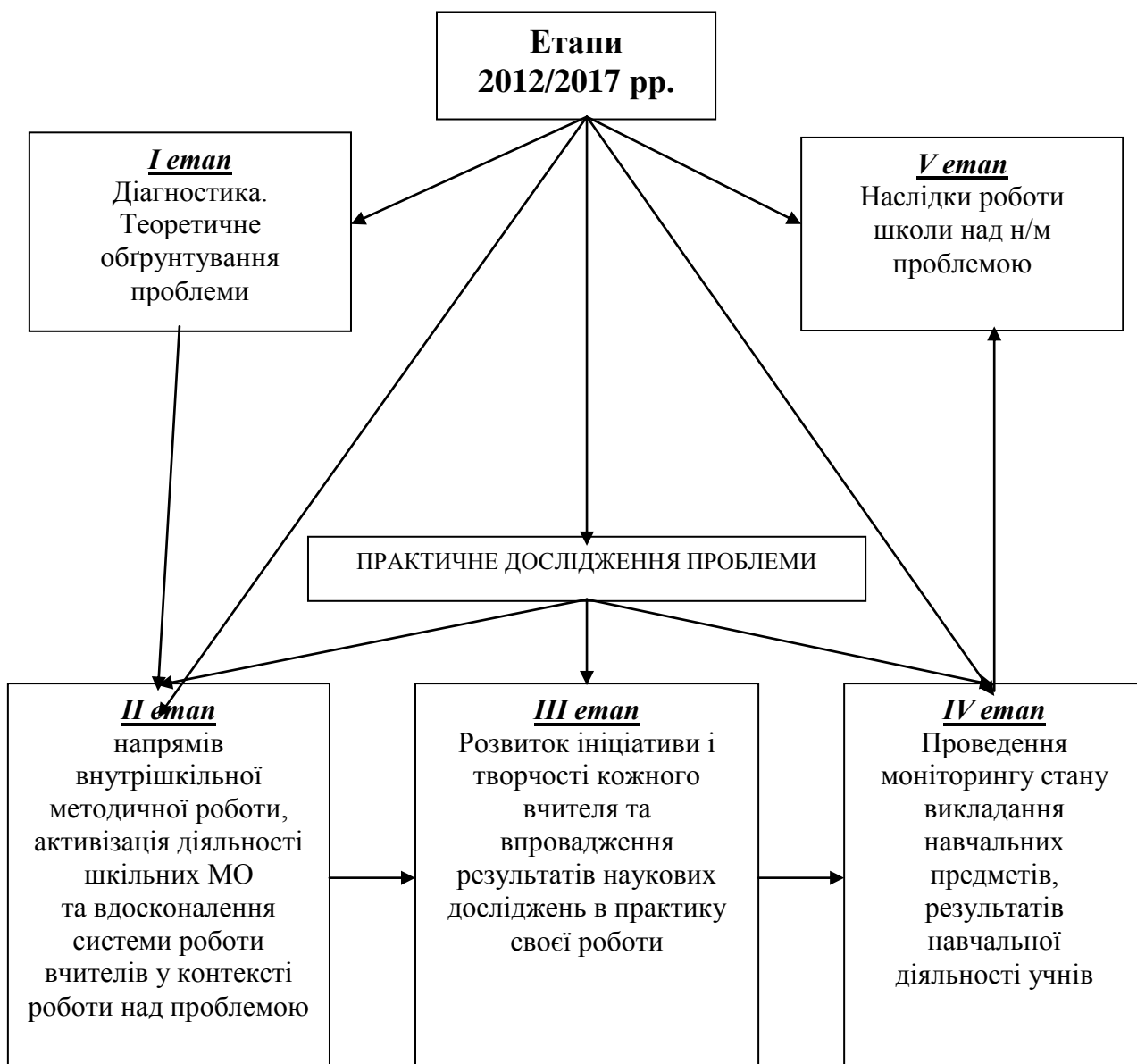
VI. Підбиття підсумків роботи.

1. Обговорення результатів роботи над єдиною темою на педагогічній раді.

2. Вироблення і прийняття рекомендацій.

Система роботи над єдиною науково-методичною проблемою

Проблема: *Розвиток творчих здібностей як умова формування талановитої особистості*

I ЕТАП Діагностичний (_____ н.р.)

1. Аналіз результатів педагогічного процесу:
  - ◆ аналіз роботи школи за рік;
  - ◆ аналіз роботи педколективу над єдиною навчально-методичною проблемою: „Урок як засіб розвитку творчої особистості вчителя і учня та гуманізація виховного процесу як основа формування загальнолюдських цінностей”;
  - ◆ діагностування вчителів з метою вивчення рівня їх професійної компетентності;
  - ◆ анкетування учнів та батьків.
2. Створення ініціативної групи для опрацювання та систематизації результатів анкетування, діагностування та вироблення мети, завдань, методів реалізації вибраної проблеми.
3. Організація роботи творчої групи „Розвиток здібностей і обдарувань учнів”.

Теоретичне обґрунтування проблеми

1. Ознайомлення всіх членів педколективу з аналітичним матеріалом щодо визначення проблеми, остаточний відбір єдиної навчально-методичної проблеми для педагогічного колективу.
2. Вивчення науково-методичної літератури з проблеми.
3. Ознайомлення педагогічного колективу з досягненнями психолого-педагогічної науки, існуючим ППД.
4. Створення ініціативної групи з планування системи заходів, спрямованих на вирішення запропонованих завдань щодо реалізації проблеми.
5. Складання програми дослідження визначеної проблеми, забезпечення послідовності накреслених заходів, їх взаємодія з іншими напрямками педагогічного процесу.
6. Підготовка та проведення засідань педагогічних рад: „Вироблення умінь самостійної творчості на уроках в процесі викладання української мови та літератури, зарубіжної літератури”, „Удосконалення системи роботи з обдарованими та здібними дітьми”.
7. Визначення провідних напрямків діяльності шкільних МО з питань реалізації загальношкільної проблеми.
8. Оформлення довідково-інформаційних матеріалів з визначеної проблеми в шкільному методичному кабінеті.
9. Вивчення адміністрацією стану викладання предметів (згідно з перспективним планом роботи школи).

II ЕТАП Практичне дослідження проблеми (_____ н.р.)

1. Спрямування всіх напрямів внутрішньошкільної методичної роботи на розвиток творчого потенціалу вчителя у контексті реалізації проблемного питання.

2. Розробка творчою групою шкільної програми „Обдарованість”.
3. Розробка методичною радою рекомендацій „Інтерактивні технології- шлях до формування творчої особистості”.
4. Обговорення запропонованих рекомендацій на засіданнях шкільних МО, вироблення заходів стосовно їх реалізації.
5. Підготовка та проведення педагогічних рад: „Впровадження нових прогресивних технологій навчання в навчально-виховному процес у практиці роботи педагогічного колективу”, „Шляхи піднесення якості знань, подолання відставання учнів у навчанні”.
6. Вивчення, апробація існуючого ППД.
7. Створення банку інформації щодо впровадження проблеми у навчально-виховний процес.
8. Проведення в школі конкурсу педагогічної майстерності класних керівників „Класний керівник року”.
9. Організація взаємовідвідувань уроків та виховних заходів.
10. Організація дієвої самоосвітньої роботи педагогів із визначеної проблеми.
11. Створення інформаційного банку даних „Обдарованість”.
12. Розробка алгоритмів, пам’яток, порад для обдарованих дітей.
13. Аналіз навчально-методичної та матеріальної бази кабінетів, вжиття заходів до їх поліпшення.

III ЕТАП Практичне дослідження проблеми (_____ н.р.)

Розвиток ініціативи і творчості кожного вчителя на впровадження результатів наукових досліджень в практику своєї роботи.

1. Спрямування роботи педагогічного колективу над єдиною навчально-методичною проблемою в напрямі: „Передумови підвищення якості навчально-виховного процесу”.
2. Активізувати діяльність шкільних МО, творчої групи у контексті роботи над проблемою.
3. Трансформування інноваційних технологій, ППД в практичну діяльність.
4. Підготовка та проведення педагогічних рад: „Про роботу педколективу з розвитку розумових здібностей учнів, формування у них високої пізнавальної культури на основі творчого використання ідей В.О. Сухомлинського”, „Активні форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: досвід, проблеми, перспективи, удосконалення”.
5. Випустити методичний бюлетень з досвіду роботи над проблемою.
6. Залучення педагогічних працівників школи до участі у районних творчих групах.

IV ЕТАП *Практичне дослідження проблеми* (_____ н.р.)

1. Спрямування роботи всіх внутрішніх підрозділів над єдиною науково-методичною проблемою в напрямі: „Формування школярів навичок пошуково-дослідницької роботи”.

2. Удосконалення системи роботи вчителів у контексті роботи над проблемою.

3. Підготовка і проведення методичного мосту „Активізація пізнавальної діяльності учнів через проблемно-пошукову роботу”.

4. Підготовка та проведення педради „Розвиток пізнавальної самостійності і творчих здібностей учнів: досвід і проблеми педагогічної практики”.

5. Проведення підсумкових контрольних робіт, тестування та їх аналіз.

6. Проведення моніторингу навчальних досягнень учнів.

7. Аналіз діагностування рівня вихованості, розвитку учнів.

8. Вивчення адміністрацією стану викладання предметів (згідно з перспективним планом роботи школи) в аспекті реалізації проблеми.

V ЕТАП *Узагальнюючий, підсумковий* (_____ н.р.)

Наслідки роботи школи над науково-методичною проблемою

1. Узагальнення та аналіз роботи над проблемою, вироблення практичних рекомендацій.

2. Проведення творчих звітів шкільних МО про наслідки роботи над проблемою.

3. Проведення творчих майстерень кращих учителів школи за результатами роботи над проблемою.

4. Оформлення результатів дослідження у вигляді методичних порад.

5. Створення банку перспективного педагогічного досвіду.

6. Підготовка та проведення ярмарку педагогічних ідей „Сучасний урок – спільна творчість учителя і учнів”.

7. Проведення педради-панорами методичних знахідок „Взаємобумовленість творчих можливостей учителя і результативність його педагогічної діяльності у справах розвитку особистості учня”.

8. Проведення підсумкової методичної конференції та педагогічної виставки за підсумками роботи над проблемою.

9. Вивчення адміністрацією і методичною радою стану викладання предметів (згідно з перспективним планом).

10. Визначення форм стимулювання і популяризації кращого досвіду.

Очікувані результати

1. Вироблення єдиного педагогічного кредо, позиції, загальних цінностей, ритуалів, традицій.

2. Удосконалення змісту, форм і методів внутрішньошкільної методичної роботи.

3. Підвищення професійної компетентності, творчого потенціалу педагогів.
4. Використання набутого досвіду на практиці.
5. Поширення за межами школи кращого досвіду, створеного у середині колективу.
6. Підвищення рівня навчальних досягнень, вихованості, розвитку учнів.
7. Створення сприятливих умов для навчання і розвитку обдарованих учнів.

Орієнтовна структура плану методичного об'єднання

I. Вступ, де подається стислий ґрунтовний аналіз роботи методичного об'єднання, висвітлюються позитивні тенденції в роботі щодо реалізації проблемного питання, відображається результативність впливу методичної роботи на стан викладання навчальних дисциплін, якість навчальних досягнень та рівня вихованості учнів, акцентується увага на зростанні фахової майстерності педагогів, аналіз методичної роботи вчителів, матеріально-технічної бази шкільних навчальних кабінетів.

Результативність організації методичної роботи вчителів можна висвітлити в таблиці:

№ п/п	Кількість вчителів, які	2012/2013	2013/2014
1.	Пройшли курси підвищення кваліфікації		
2.	Взяли участь у науково-практичних конференціях		
3.	Педагогічних виставках		
4.	Педагогічних читаннях		
5.	Інших методичних заходах		
6.	Підвищили категорію		
7.	Отримали звання за результатами атестації		
8.	Були учасниками творчих груп районних, обласних методичних заходів		
9.	Взяли участь у конкурсі „Вчитель року”		

Рівень навчальних досягнень учнів:

№ п/п	Предмет	Прізвище вчителя	Клас	Початковий рівень	Середній рівень	Достатній	Високий

Результативність виступів учнів на олімпіадах:

№	Прізвище вчителя	Прізвище учня	Клас	Шкільна	Обласна	Районна	Регіональна	Зайняте місце

Основні проблеми й завдання на новий навчальний рік, що впливають із завдань модернізації національної системи освіти, аналізу стану навчально-виховного процесу, враховуючи науково-методичне питання освіти регіону, школи.

II. Список членів методичного об'єднання, які входять до складу методичного об'єднання.

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата народження	Педагогічний стаж	Освіта	Який предмет викладає	В яких класах викладає	Курсова підготовка	Примітка

III. Індивідуальні науково-методичні проблеми членів МО.

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Науково-методична тема	Термін роботи над проблемою	Форма її завершення	Форма її реалізації	Де буде використано

Багато, щоб обрані педпрацівниками науково-методичні проблеми самоосвіти були пов'язані з загальною проблемою, над якою працюватиме в поточному році методичне об'єднання та відповідали сучасним аспектам навчально-виховного процесу.

IV. Тематика засідань.

Відповідно до методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України від 03.07.2002 року щодо організації і проведення методичної роботи з педагогічними кадрами тематика засідань може бути представлена за такою формою:

Тематика засідань	Форма проведення	Методи проведення	Дата проведення	Місце проведення	Відповідальний	Примітка
-------------------	------------------	-------------------	-----------------	------------------	----------------	----------

Зокрема, зазначаємо, що обов'язковим структурним елементом будь-якого засідання МО є практична робота, яка включає: перегляд, обговорення, моделювання уроку чи виховного заходу чи їх фрагментів, розв'язання педагогічних ситуацій, тренінги, ділові та рольові ігри, диспути, проблемні дискусії, дні педагогічної майстерності, педагогічні турніри й консилиуми, творчі майстерні, майстер-класи, панорами та аукціони педагогічних ідей, методичні фестивалі, студії тощо.

З метою стимулювання членів МО до самоосвітньої діяльності в зміст роботи засідань бажано включити: розробку алгоритму реалізації проблемного питання; створення моделі професійного самовдосконалення; захист планів професійного саморозвитку; виставки-огляди педагогічної та науково-методичної літератури; завдання випереджаючого характеру при підготовці до чергового засідання та інші.

Кожне засідання радимо завершувати виробленням чітких рекомендацій з питань, що обговорювалися.

V. Графік відкритих уроків, позакласних заходів.

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Назва предмета, клас, в якому буде проводитись засідання	Назва теми	Мета проведення відкритого уроку	Мета відвідування	Примітка
-------	-----------------------------	--	------------	----------------------------------	-------------------	----------

VI. План участі методичного формування у представницьких заходах району (школи).

VII. Вивчення, узагальнення, впровадження перспективного педагогічного досвіду. В даний розділ рекомендуємо спланувати:

• тематику вивчення, впровадження кращого досвіду роботи педагогічних працівників школи, району, області України за таблицею.

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Тема досвіду	Адреса досвіду	Форма вивчення	Форма звітності
-------	-----------------------------	--------------	----------------	----------------	-----------------

• організація роботи творчої, динамічної, фокусної груп, школи педагогічної майстерності, школи передового педагогічного досвіду, майстер-класу з проблем вивчення, апробування, узагальнення, впровадження перспективного педагогічного досвіду;

- участь у науково-практичних семінарах, педагогічних читаннях;
- презентацію творчих лабораторій, портретів, портфоліо педпрацівників, досвід яких вивчався;
- конкурс „Учитель року”;
- випуск методичних бюлетенів, рекомендацій.

VIII. Робота з малодосвідченими педагогами.

У цьому розділі важливо спланувати організацію наставництва досвідчених вчителів, класних керівників та індивідуальну допомогу з питань, передбачити діяльність консультаційних пунктів на базі методичних кабінетів (центрів), опорних шкіл освітнього округу.

IX. Вивчення рівня знань, умінь, навичок та вихованості учнів.

Планується моніторинг успішності учнів, тематика проведення підсумкових зрізів знань, анкетування, тестування, спостереження, мікродослідження за рівнем вихованості, знань, умінь учнів; аналіз проведеного моніторингу, результатів контрольних зрізів, участі учнів в олімпіадах, конкурсах; підготовка методичних рекомендацій, пам'яток з питань усунення виявлених труднощів учнів у засвоєнні програмового матеріалу, ліквідації допущених недоліків, удосконалення методики викладання предмету, підвищення якості проведення шкільних олімпіад, конкурсів; взаємоперевірка шкільної документації.

X. Організація позакласної роботи.

Планується методична робота з питань організації роботи учнівських об'єднань, гуртків, клубів за інтересами, проведення вечорів, конкурсів, фестивалів, виставок, презентацій учнівських проєктів, екскурсій; графік проведення індивідуальних консультацій з обдарованими дітьми, плани проведення предметних тижнів, місячників.

№ з/п	Прізвище учителя	Прізвище учнів	День тижня	Час	Місце проведення	Примітка
-------	------------------	----------------	------------	-----	------------------	----------

Витяг

з плану роботи методичного об'єднання вчителів початкових класів

Проблема: „Удосконалення навчально-виховного процесу на основі диференційованого підходу до навчальної діяльності молодших школярів”

I засідання

1. Аналіз роботи ШМО за минулий навчальний рік та обговорення плану роботи ШМО на поточний навчальний рік.
2. Опрацювання інструктивно-методичних матеріалів.
3. Аналіз навчальних програм, підручників на поточний навчальний рік.
4. Огляд навчально-методичної, фахової літератури.

Робота між засіданнями:

1. Опрацювання літератури: С.П. Логачевська „Дійти до кожного учня”; Логачевська С.П. Диференційований підхід до навчання // Початкова школа. – 1987. – № 5;
2. Савченко О.Я. Розвиток пізнавальної самостійності молодших школярів.

3. Зробити підбір літератури з проблеми, над якою працює МО.

II засідання

1. Круглий стіл „Технологія організації диференційованого навчання в класах з малою чисельністю учнів та в класах-комплектах”.

Питання для обговорення

• Основні вимоги до диференціації навчально-виховного процесу в початковій школі.

• Психолого-педагогічні аспекти індивідуалізації навчання молодших школярів.

• Диференційований підхід до навчання шестирічок в умовах розподільного навчання.

2. Майстер-клас С.П. Логачевської з проблеми „Диференційований підхід до учнів на уроках”.

Робота між засіданнями

1. Проаналізувати навчальні програми та підручники з точки зору їх можливостей щодо здійснення диференціації навчання.

2. Взаємовідвідування уроків математики.

Мета відвідування: ознайомитись з прийомами диференціації на уроках математики.

3. Виготовлення дидактичних матеріалів з диференційованими завданнями за ступенем складності з математики.

III засідання

Проблемний семінар „Самостійна робота як вид навчальної діяльності молодшого школяра”

1. Доповідь на тему „Шляхи формування пізнавальної самостійності учнів на уроках”.

2. Дискусія „Як навчити самостійності?”.

3. Відвідування і обговорення відкритого уроку з української мови в 2-му класі.

Мета відвідування: Ознайомитися з формами самостійної роботи учнів на уроці.

Робота між засіданнями

1. Опрацювання статті Мелешко В. „Самостійна робота в класах з малою чисельністю учнів” (Початкова школа. – 2006. – № 3).

2. Виготовлення дидактичного матеріалу з диференційованими завданнями за різним ступенем самостійності з української мови.

IV засідання

Семінар-практикум „Інтегрований урок у малокомплектній школі”.

I. Теоретична частина

Актуальність проблеми інтеграції навчання і виховання.

Інтегровані курси в початковій школі.

Круглий стіл за проблемою семінару:

- Особливості інтегрованого уроку;

- Відмінність інтегрованого уроку від традиційного;
- Основна мета, завдання інтегрованого уроку;
- Уроки мислення в природі як інтегрований засіб навчання в малокомплектній школі.

II. Практичне заняття:

2.1. Відвідування і обговорення уроків: „Я і Україна” (2 кл.); „Художня праця” (3 кл.); „Уроки мислення в природі” (1 кл.).

Мета відвідування: Ознайомитись із формами, які використовувались вчителем під час проведення інтегрованого уроку.

Тематика засідань методичного об'єднання вчителів гуманітарного циклу

Проблема: Сучасний урок в умовах модернізації загальної середньої освіти.

Мета: Підвищення професійної компетентності вчителя та ефективності навчально-виховного процесу в школі

I засідання

1. Аналіз роботи ШМО за минулий рік та завдання на наступний.
2. Затвердження плану роботи шкільного методичного об'єднання.
3. Круглий стіл „Сучасні вимоги до уроку у світлі положень „Закону про освіту”, Національної доктрини розвитку освіти, Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти”.
4. Про підсумки вивчення стану української мови та літератури.
5. Практична частина.

Робота в групах. Розробка та затвердження заходів щодо усунення виявлених недоліків.

II засідання

Дискусія „Сучасний урок. Яким йому бути? Основні шляхи підвищення ефективності уроку в класі з малою чисельністю учнів”

III засідання

Проблемний семінар: „Підвищення якості знань на основі впровадження на уроці інтерактивних технологій навчання”.

Теоретична частина:

1. Впровадження інтерактивних технологій навчання як один із шляхів підвищення якості знань учнів.
2. Педагогічний діалог „Групова форма організації навчання”:
  - У чому полягають основні принципи навчання в малих групах?
  - У чому суть такої форми?
  - Основні етапи організації роботи в малих групах на уроках.
3. Ваше ставлення до нетрадиційних уроків?
4. Як організувати раціонально час на уроці?
5. Які на Вашу думку найефективніші методи і прийоми навчання організації активної пізнавальної діяльності учнів?

6. Як педагогічно доцільно вибрати їх та поєднати на уроці?
7. Чи влаштовує Вас науково-методичне забезпечення уроків?
8. Ваші пропозиції щодо удосконалення уроку.

IV засідання

1. Ділова гра „Нестандартні форми проведення уроків”.
2. Методична палітра вчителя-словесника.
„Мої педагогічні знахідки” – творчий звіт вчителів-початківців.
„У творчій лабораторії вчителя-словесника”.
3. Підведення підсумків роботи ШМО за рік.
4. Діагностування членів методичного об’єднання.

Робота між засіданнями

1. Складання планів самоосвіти.
2. Опрацювання літератури з проблем ШМО.
3. Взаємовідвідування уроків (згідно з графіком).
4. Проведення відкритих уроків (згідно з графіком).
5. Проведення шкільних олімпіад.
6. Проведення тижня філології в школі.
7. Консультації: „Організація роботи над індивідуальною науково-методичною темою”, „Організація роботи з обдарованими учнями”.
8. Виставка методичних розробок нетрадиційних уроків.
9. Робота літературної студії (відповідно до графіка).

План

роботи психолого-педагогічного семінару

Проблема: Забезпечення психологізації навчально-виховного процесу як фактор реалізації особистісно орієнтованої парадигми в освіті.

Засідання 1

Теоретичний семінар: Організація ефективного педагогічного спілкування.

Мета: Поглибити знання вчителів про складові педагогічної культури вчителя.

1. Особливості педагогічного спілкування.
2. Етика взаємин вчителя з учнем.
3. Результати дослідження „Оцінка стосунків вчителя з учнями та його вплив на дітей”.
4. Робота в групах „Заповіді педагогічного спілкування”.

Засідання 2.

Круглий стіл: Методи дослідження класних колективів.

Мета: Поглибити знання вчителів про різні методи дослідження класного колективу.

Розглянути різні типи конфліктних особливостей та риси їхнього характеру. Закріпити навички запобігання конфліктам та їх конструктивного розв’язання.

Питання для обговорення:

1. Принципи виховання шкільного колективу за В.О. Сухомлинським.
2. Формування виховного впливу колективу на особистість за В.О. Сухомлинським.
3. Основні методи дослідження колективу.
4. Методи корекції вчинків дітей.
5. Гра „Колаж”. Риси конфліктної особистості.
6. Шляхи подолання конфліктів. Основні правила запобігання їм.
7. Практикум навчання методики проведення тренінгу.

Засідання 3.

Проблемний стіл: Психологічні труднощі у навчанні дітей: типологія, причини та шляхи їх подолання.

Мета: Підвищити рівень психологічної компетентності вчителів.

1. Питання для обговорення:

Розвиток знань учнів в процесі навчання.

Психологічні компоненти засвоєння знань.

Формування способів і прийомів засвоєння знань.

Сучасні проблеми психології індивідуального підходу до учнів у процесі навчання.

Адаптація п'ятикласників до навчання як передумова успіху їх досягнень.

II. Практичне заняття.

Аналіз результатів анкетування „Що заважає мені вчитися?”.

„Коло ідей”. Шляхи подолання швидкої успішності учнів.

III. Підсумок роботи семінару „Чарівна скринька” (кожен учасник висловлює своє враження про семінар).

Заняття 4

Конференція: Психологічні основи сучасного уроку в умовах особистісно орієнтованого навчання.

Мета: Поглибити знання слухачів з питань психологічного забезпечення сучасного уроку.

1. Сучасний урок: вимоги, проблеми, шляхи удосконалення.
2. Значення навчальної діяльності школярів під час проведення уроку.
3. Психологічні основи конструювання та впровадження індивідуальної роботи з учнями в різних вікових періодах.
4. Створення диференційованих груп у класі, їхня характеристика.
5. Організація самостійної роботи на уроці на основі аналізу вікових особливостей, пам'яті підлітків.
6. Прийоми підтримування уваги учнів, активізація класу різних вікових ступенів на уроці.
7. Основні аспекти забезпечення психічного та психологічного здоров'я учасників навчально-виховного процесу.
8. Психологічні аспекти оцінювання знань учнів .
9. Особливості організації роботи з обдарованими дітьми.

**Витяг з плану роботи
творчої групи вчителів гуманітарного циклу та суспільних
дисциплін
(Перший рік роботи)**

Проблема: Оптимальні методи управління творчістю учнів в процесі викладання основ наук

Мета: Опанувати теоретичний матеріал з даної проблеми.
Ознайомитись з існуючим ППД, який висвітлює дане питання.
Визначити оптимальні напрямки науково-методичного дослідження даної проблеми.
Розробити шкільну Програму „Обдарованість”.

Засідання I.

1. Організаційне забезпечення діяльності творчої групи.
2. Анкетування членів творчої групи.
3. Дискусійна трибуна „Проектуємо план роботи творчої групи на рік”.
4. Розподіл доручень між членами творчих груп.
5. Обмін інформацією про науково-методичну літературу, ППД з проблемного питання творчої групи.

Засідання 2.

Круглий стіл „Розвиток здібностей і обдарувань учнів”.

- Виховання творчої особистості – головне завдання школи XXI століття.
- Форми та методи роботи з обдарованими дітьми в малокомплектній школі.
- Основні напрямки співробітництва в системі „Творчий вчитель – обдарована дитина”.
- Впровадження інноваційних технологій в навчально-виховний процес – шлях до формування творчої особистості.
- Творче впровадження ідей В.О. Сухомлинського з удосконалення розумового виховання учнів.
- Презентація посібника „Увага: обдаровані діти! – Методичні рекомендації на допомогу організаторам роботи з обдарованими дітьми / Л.В. Корецька, А.І. Постельняк. – Кіровоград: Видавництво КОІШПО імені Василя Сухомлинського, 2006”.

Робота між засіданням.

1. Систематизація матеріалів періодичної педагогічної преси з питань організації роботи з обдарованими дітьми.
2. Створення тематичної картотеки «Організація роботи з обдарованими дітьми».
3. Створення інформаційного банку з даної проблеми.
4. Апробація нових технологій, форм і методів навчання та виховання роботи з обдарованими дітьми.

Засідання 3.

1. Педагогічний діалог „Як визначити творчі здібності дитини?“.
2. Практичні заняття „Коло ідей“: розробка заходів шкільної програми „Обдарована дитина“.

Робота між засіданнями

1. Проведення діагностики обдарованості.
2. Взаємовідвідування уроків членів творчої групи.
Мета відвідування: Ознайомитись з формами і методами індивідуальної роботи з обдарованими дітьми.
3. Напрацювання проекту програми „Обдарованість“.
4. Розробити методичні рекомендації „Методи діагностування творчих здібностей учнів“.

Засідання 4.

1. Презентація проекту шкільної програми „Обдарованість“.
2. Аукціон методичних ідей „Оптимальні методи організації навчання учнів з метою розвитку їх творчого мислення“.
3. Аналіз результатів роботи творчої групи.
4. Діагностування членів творчої групи з метою визначення основних напрямків її роботи в наступному році.

Матеріали використані з Інтернету.